

Reakcje substytucji elektrofilowej.

Aktywacyjno-dezaktywacyjny oraz kierunkowy charakter podstawników w pierścieniu aromatycznym.

1. Podziel poniżej wymienione podstawniki na dwie grupy:

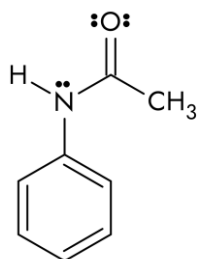
- kierujące w pozycję orto i para,
- kierujące w pozycję meta.

W obrębie każdej z tych grup wskaż podstawniki aktywujące i podstawniki dezaktywujące pierścień aromatyczny w reakcjach substytucji elektrofilowej oraz podaj symbole efektów elektronowych danego podstawnika (+I, -I, +M, -M): $-\text{NO}_2$, $-\text{CH}_3$, $-\text{CHO}$, $-\text{OCH}_3$, $-\text{N}(\text{CH}_3)_2$, $-\text{COOCH}_3$, $-\text{COOH}$, $-\text{NH}_2$, $-\text{OCOCH}_3$, $-\text{Cl}$, $-\text{OH}$, $-\text{Br}$, $-\text{CF}_3$, $-\text{F}$, $-\text{[NH(CH}_3)_2]^+$, $-\text{NHCOCH}_3$, $-\text{COCH}_3$, $-\text{CN}$, $-\text{SO}_3\text{H}$, $-\text{O}^-$.

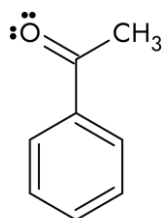
Podstawniki kierujące w pozycję <i>orto</i> i <i>para</i>	Podstawniki kierujące w pozycję <i>meta</i>
Silnie aktywujące:	Silnie dezaktywujące :
Umiarkowanie aktywujące:	Umiarkowanie dezaktywujące:
Słabo aktywujące:	
Słabo dezaktywujące:	

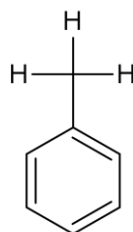
2. Na przykładzie wymienionych związków wyjaśnij wpływ efektów elektronowych podstawników na aktywację bądź dezaktywację pierścienia aromatycznego w reakcjach elektrofilowej substytucji:

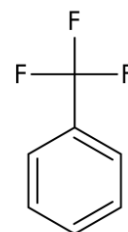
a. acatanilid

b. acetofenon

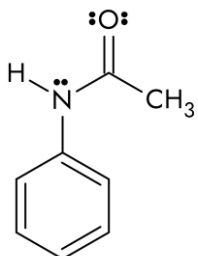

c. toluen

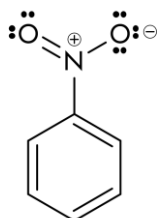

d. (trifluorometylo)benzen

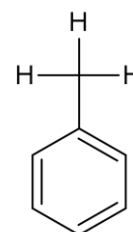
3. Wyjaśnij regioselektywność reakcji nitrowania poniżej wymienionych związków:

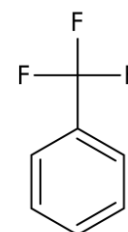
a. acetanilid

b. nitrobenzen

c. toluen

d. (trifluorometylo)benzen

- Uzasadnij dlaczego acetanilid jest mniej reaktywny od aniliny w reakcji S_E .
- Uzasadnij dlaczego octan fenylu jest mniej reaktywny od fenolu w reakcji S_E .
- Wyjaśnij dlaczego w środowisku silnie kwasowym anilina znacznie wolniej ulega reakcji S_E , dając w tych warunkach znaczący udział produktu w pozycję *meta*.
- Wyjaśnij dlaczego (chlorometylo)benzen ulega reakcji nitrowania ok. 35 razy wolniej niż toluen, dając przy tym więcej produktu z grupą nitrową w pozycji *meta* (w porównaniu z toluenem).

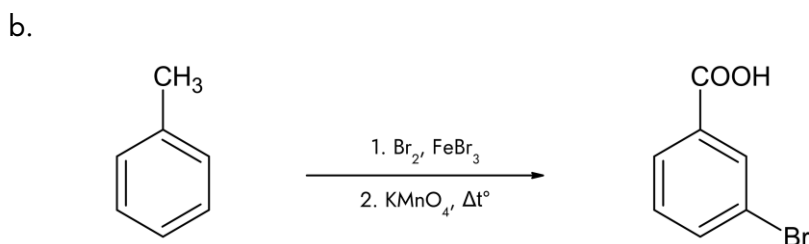
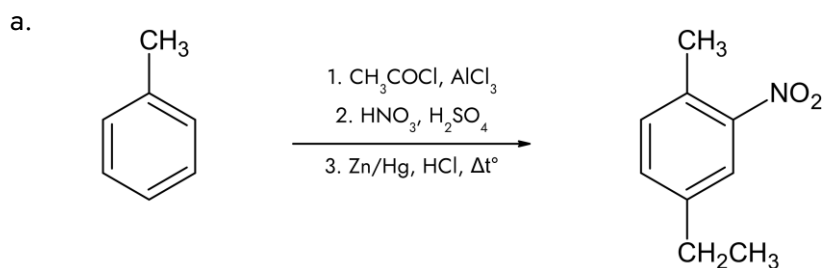
8. Zaproponuj schematy syntez następujących związków, mając do dyspozycji benzen, toluen, inne niezbędne reagenty organiczne zawierające nie więcej niż dwa atomy węgla oraz dowolne reagenty nieorganiczne:

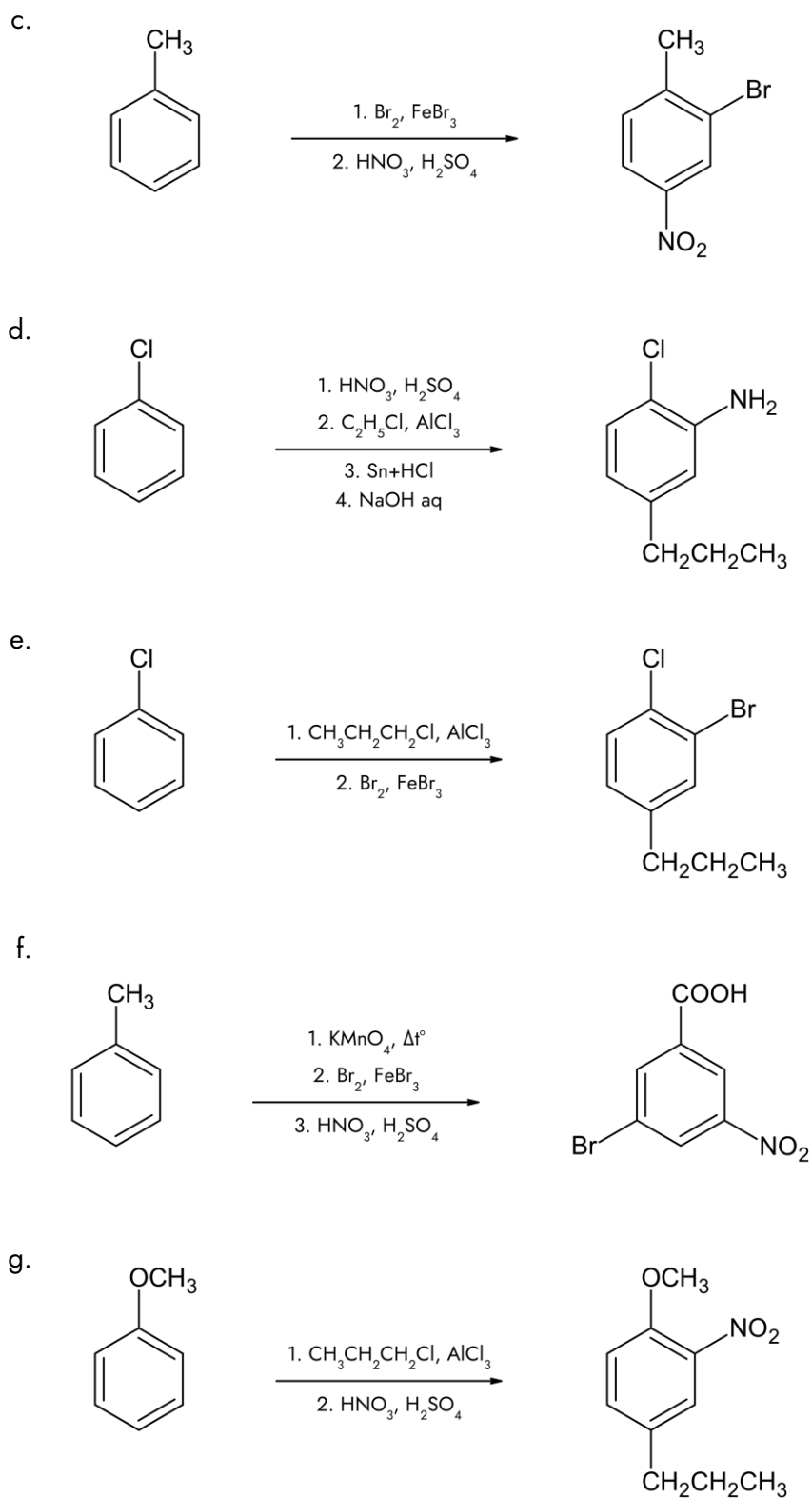
a. 1-bromo-4-nitrobenzenu	b. 1-bromo-3-nitrobenzenu
c. 1-chloro-2,4-dinitrobenzenu	d. 1-chloro-3,5-dinitrobenzenu
e. kwasu 4-nitrobenzoesowego	f. kwasu 3-nitrobenzoesowego
g. 1-(4-chlorofenilo)etan-1-on	h. kwasu 3-chlorobenzenosulfonowego
i. 1-(3-etylofenilo)etan-1-on	j. kwasu 4-bromobenzenosulfonowego

9. Zaproponuj schematy syntez następujących pochodnych kwasu benzoowego z toluenu i dowolnych reagentów nieorganicznych:

a. kwasu 2-bromo-4-nitrobenzoesowego	b. kwasu 3-bromo-5-nitrobenzoesowego
c. kwasu 4-bromo-5-nitrobenzoesowego	d. kwasu 2,4-dinitrobenzoesowego
e. kwasu 3,5-dinitrobenzoesowego	f. kwasu 4-bromo-2-nitrobenzoesowego

10. Wskaż ewentualne błędy w przedstawionych propozycjach syntez, a następnie zaproponuj właściwy tok syntezy danego produktu z podanego substratu (o ile to możliwe).

11. Zaproponuj schematy syntez poniższych związków, w których co najmniej jednym z etapów jest reakcja acylowania Friedla-Craftsa, a substratami są: benzen, toluen oraz odpowiedni chlorek lub bezwodnik kwasowy:

a. butylobenzenu	b. (3-metylobutylo)benzenu
c. benzofenonu
(difenylometanon, keton dinfenylowy)	d. (4-aminofenylo)(4-metylofenylo)metanonu
e. 1,2-difenyloetan-1-onu
(ketonu benzylo-phenylowego)	f. (4-metylofenylo)(fenylo)metanonu

W kolejnych syntezach nie trzeba powtarzać reakcji wcześniej „wykonanych” w danym zadaniu.

Reakcje w łańcuchu bocznym

12. Zaproponuj schematy syntez następujących związków, stosując jako substrat podstawowy etylobenzen w przykładach a) - d), propylobenzen w przykładach e) - g) oraz dowolne odczynniki nieorganiczne:

a. etynylobenzenu	b. (prop-1-yn-1-ylo)benzenu
c. [(1Z)-prop1-en-1-ylo]benzenu	d. [(1E)-prop1-en-1-ylo]benzenu
e. (2-bromopropylo)benzenu	f. 1-fenylopropan-1-olu
g. 2-bromo-1-fenylopropan-1-olu	

W kolejnych syntezach nie trzeba powtarzać reakcji wcześniej „wykonanych” w danym zadaniu.

